

Velja v Ljubljani

in po pošti:

celo leto . . . K 84—
 pol leta . . . 42—
 četrt leta . . . 21—
 za mesec . . . 7—

za inozemstvo:

za celo leto naprej K 95—
 za pol leta . . . 50—
 za četrt leta . . . 26—
 za mesec . . . 9—

Jugoslavija

Licijalna knjižnica

Ljubljana. | pošiljajo dno

po nakaznici.

Oglasi se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 vin, za večkrat popust.

Uredništvo je na Starem trgu šte. 19. Telefon šte. 360. — Upravništvo je na Marijinem trgu šte. 8. — Telefon šte. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
 Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. — Dopisli naj se frankirajo. — Rokopisli se ne vračajo.

Pariški šah.

Avstrijska delegacija v Saint-Germain-en-Laye je prejela mirovne pogoje v novi redakciji. V bistvu se ti pogoji niso spremenili. New Europe pravi o mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo, da se le-ta sodijo na tak način, da bi človek mislil, da nove sosedne države nekdanje monarhije sploh niso pri tem interesirane. Pet velesil razpravlja o tem vprašanju, kot da se to tiče samo njih, ne pa morda Poljske, Češke, Romunske, Jugoslavije — torej baš neposrednih mejašev. Zastopniki teh novih držav so pač od časa do časa klicani ad audiendum verbum; nikakor se pa nimajo udeleževati diskusij ali pa celo vmešavati v odločitve petorice.

Mi tedaj ne bomo govorili niti pri sklepanju miru s sosedi. Diktat povsod. Posledice in rezultati te brezglave metode se kažejo že danes. Nikjer nobene odločitve, ki bi bila utemeljena v resničnih dejanskih razmerah. Na naši severni meji delitev koroškega teritorija v dva pasa, kjer naj se izvrši plebiscit, na jugozapadu pa ni o kaki ljudski volji niti govora. Zadnji dnevi so nam prinesli v ponudbo poleg avtonomne reške države še enega nezakonnega otroka, ustanovitev druge samouprave v Jugoslaviji: Zader, Šibenik. Tittoni je poddedoval po Sonninu res zavoženo gospodarstvo in kljub največjim naporom se bo vsakemu rimskemu kabinetu težko izvleči z zdravo kožo iz te zmede.

Klub glavnih pariških šahistov se je razšel. Wilson in Lloyd George imata doma posla dovolj. Velesile so pustile v mirovnem zastopstvu v Parizu diplomate druge vrste. Italija ima čast, da drži v tem konsorciju predsedniško mesto, ker je pač Tittoni sedaj edini vodilni mož, ki je še ostal pri zeleni mizi — brljavec kralj med slepci.

Ti gospodje naj sedaj poravnajo, kar so zagrešili predniki; slabo upanje. Toda niti v antantnih državah ne pričakuje iz Pariza nihče več kaj dobrega.

V Pariz so šli vsi z upanjem v srcu, da bodo obveljala načela pravice, ki so priborila zaveznikom končno zmago. Danes vedo vsi, da ne bo sklenjen ta mir nič drugače kot kakršenkoli mir dosedaj — meč leži na tehtnici. Celotitalijski Amerikanec Herron imenuje zvezo narodov ligo gospodarjev (league of dominion). Seeton Watson piše, da so metode, ki služijo pri sklepanju tega miru skrajno površne in diletantske, geografsko znanje pa enako ničli. Walter Weyl opisuje v „New Republic“ (7. junija t. l.) Wilsona, ki je šel v Pariz kot srednjeveški doktor teologije s tezami na pergamentu in mislil, da bo tam našel tudi doktorje, ki se bodo spustili z njim v argumentacije in jasno, da bo njegov evangelij zmagal. Toda idealist Wilson je padel med hudiče, ki so bili vajeni igrati po kletih in politik Wilson je izgubil ravnotežje v tej podzemeljski igri. Italija, da dobi vsaj nekaj, je zahtevala vsega čez mero, londonski pakt ji je dajal premalo. Angleži so pač izrazili Wilsonu, da je ta pakt nemoralen in da bi morala Amerika najti izhod za oba nasprotnika. Wilson se je podal, začel predlagati kompromise, katerih nobeden ni odgovarjal njegovim 14 točkam in izgubljen je bil. Anglija je igro dobila Wilson je razočaran zapustil Evropo, in najbolj pereče vprašanje tega miru, jugoslovansko-italijanski spor, je danes bolj zapleteno kot v začetku. Anglija je pa v tem sporu, kar mimogrede dosegla vse. Wilson je popustil tam, kjer bi bil moral vstrajati do konca — v svojih načelih, katera edina so obetala narediti mir, ki ga še ne pozna zgodovina, tako bo pa pariški kongres v letu 1919 enakovreden pendant k dunajskemu kongresu iz leta 1815. Namesto načela pravičnosti je obveljalo barantanje in kompenzacije.

S kompenzacijami nameravamo v Parizu odškodovati Lahe za „izgube“ v jadranskem morju. Te kompenzacije pa zadevajo kaj neprijetno drugam, kjer tudi ne marajo biti enostavne figure za konferenčne šahiste. Sirci, ki

bi prišli v poštev za ta slučaj, menda niso preveč vneti za dobrote italijanske kulture. Do raspleta se po tem potu ne bo prišlo. Danes pač uvidevajo sami zavezniki, da je bila največja napaka to, da so poslali kot okupacijsko armado na jugoslovansko ozemlje Italijane, ki so stranka v pravdi. Vsi nasveti, ki so opominjali antanto na to nevarnost, so šli njenim državnikom mimo ušes kakor Kasandrini glasovi.

Tolažijo se s tem, da ta mir itak ne bo definitiven, ampak se bo izboljšal in popravil z naknadnimi dogovori, ki jih bodo sklenili medseboj narodi v treznem in resnem sodelovanju. V koliko se bodo te nade izpolnile, danes ne moremo presoditi. Izvršiti se bodo morale na vodilnih mestih korenite spremembe. Sodelovati z ljudmi teh režimov ne bo mogoče. Kompromisov, s katerimi bi sankcionirali rop, pa narod ne bo delal. Kako naj se n. pr. dobimo za resno sodelovanje v družbi z italijanskimi nacionalci, ki o slovenski Goriški sploh ne razpravljajo? V kakšni smeri se bo razvil medsebojno razmerje med nami in Italijo po ratifikaciji miru, ne vemo. Če ostane v Italiji vse neizpremenjeno po današnjem, najdemo v zgodovini edino primer — Alzacija in protest, ki so ga podpisali v Bordeaux narodni zastopniki proti tej nasilni aneksiji, med njimi je bil tudi tigar — g. Clemenceau. S. r.

Resni problemi.

IV.

O agrarni reformi se vsaj posvetuje, o socialni v ožjem zmislu ni duha ne sluha. In vendar je ta, zlasti za nas Slovence, ki bomo postali najbolj industrijelni del države SHS, nujno potrebna. Ne vemo sicer natančno, kako se izvaja nacionalizacija tujih podjetij; čujemo le, da se snuje močna kapitalistična organizacija, ki hoče monopolizirati takorekoč vso industrijo na slovenskem ozemlju. Imamo torej najlepše izglede v zasutek trusta ovitega

v naroden prapor, a nič-manj brutalno kapitalističnega, kakor je bil dosedaj. Za delavca se ne briga nikdo, in če se načrt vojnih dobičkarjev izvede, bo naš mali človek še večji revež, nego je bil prej.

Zdi se, da sedanji državniiki niso na vihuncu svoje naloge, in da prav nič ne razumejo novih upravičenih struj. Mesto da bi izvajali počasi socializacijo kakor je to projektirano v Čeho-Slovaški republiki, Nemški-Avstriji i. t. d. so jim vzor imperialistične države zapada zlasti nescijalna Francija. Toda pri nas ne pojde tako.

Najmanj, kar bi se moralo pri bodoči socializaciji obratov izvesti, bi bilo tole: Osnujejo naj se akcijske družbe ali družbe z omejeno zavezo. Od akcij oziroma deležev bi morala pripasti najmanj četrtina delavcem in in uradnikom dotičnega podjetja, na primer v razmerju plač. To bi se moralo ugotoviti zakonitim putem. Da bi te delnice oziroma deleži ne prišli v napačne roke, bi se moralo glasiti na ime lastnika in bi bil prenos dovoljen le s privoljenjem vlade.

Na ta način bi prišlo delavstvo do lastnine podjetij in bi imelo svoj največji interes, da podjetje dobro prospera. Načrt, kakor ga nekateri zagovarjajo, da bi imel delavec delež na čistem dobičku ni priporočljiv, ker ima fabrikant preveč pripomočkov, da čisti dobiček skrije oziroma zmanjša in delavec že vsled tega ne more imeti zaupanja na tak način rešitve delavskega problema.

Pri zamenjavi kron v dinarje bodo zelo oškodovani oni revni sloji, ki so si v dolgoletnem napornem delu zaslužili par krajcerjev in katerim preti sedaj nenadomestljiva izguba. Ker se bo zamenjava izvršila na vsak način na škodo ubogih, je edino sredstvo, da si ti reveži rešijo popolnega obupa, da se takoj in nemudoma izvede oblatorično in splošno zavarovanje za brezposelnost, bolezen, invaliditeto in starost. Posebno v zadnjem oziru bi moral biti zavarovan vsakdo brez razlike na premoženje. Naravnost neumljivo je, zakaj naj bi bili od tega zavarovanja izključeni ravno poljedelski de-

VLADIMIR LEVSTIK.

134. nadaljevanje.

Višnjeva repatica.

»Pri vas? Gotovo ne prvič,« je menil grof z izzivalno brezbriznostjo. »To ni bogve kakšno zmagoslavje.«

»In če vam povem, da je prišel položiti orožje? Predajat se — na milost in nemilost takorekoč? Smučiklas, steber in prvobornik slovenstva v naši deželi!« je vriskal stari gospod, plesoč okrog gostovega blazinjaka. »Vi pravite, da to ni zmagoslavje?«

»Mhm! Ali pa prekanjena finta! mož je polhen muh.«

»Finta — kaj šel! Predsednik je vzmahnil pomilovalno kakor človek, ki ve, kar ve. Utegnila bi biti, priznam; toda okolnosti izključujejo. Vidite, že nekaj časa me je skrbela misel, da ni vse v redu z njim: leta, stari grehi, ki lezejo na dan in ne hasnejo ugledu, rovanje nasprotnikov, nevoščljivost mladine, pomanjkanje zmisla za težnje naših dni. . . A mož bi se bil obdržal, da niste vi posegli vmes ter napeli vsega do blazinosti; žilav je! Tako pa se je spustil na pota, ki jim ni všeč; nazaj ne more in noče, naprej ne zna iz lastne moči; slutil sem, kaj mora priti nazadnje. In zdaj se je pridružil še tisti škandal, o katerem je že smrdelo pred tedni — nekako ob času vašega prihoda: grda istorija z glediško igralko, mladosten greh, kakor jih ima naš

Smučiklas mnogo na vesti, samo da s posebnimi, zelo neprijetnimi detaili. Spriču njegove sedanje smeri pomeni ta afeta obglavljenje, ako prodre na beli dan; treba jo je potlačiti, naj stane kar hoče in Smučiklas je pripravljen plačati sleherni ceno. Izprva so jo trosili klerikalci, a z njimi se je nekako pogodil, in vrhutega so vplivali gotovo tudi oziri na vas; naklonjenosti grofa Künnigsbrucha ne sme zaigrati, kdor sam računa z njim — vi pa ste pokazali nekajkrat, kakor bi krili doktorja Smučiklasa. . . Vidite, kako dobro sem informiran, hehehe!«

»Zares vas moram občudovati,« je popustil grof, čuteč se zopet sigurnega.

»Nu, torej! Mož se je, mislim, potolažil; a ne za dolgo. Razen klerikalcev imamo namreč še socialiste, ki jim je figo do vašega prijateljstva, ljudi, s katerimi je hudo trgovati in pri katerih bi Smučiklas gotovo ne opravil ničesar; preveč so si v laseh — bogme, če le pomislim, kakšne jim trobi, Slovenija! Da sem jaz socialist kakor Viktor Mahnè, bi tudi ne poznal pardona, bogme da ne. . . Sam zlodej vedi, odkod so rdeči dobili podatke — zakaj zdi se, da vedo več, nego je pisalo, Ljudstvo izprva; dejstvo je, da, Rdeči plamen! pogreva tisto reč, in da je Smučiklas v strašni zagati. Vse je postavil na vas, in zaradi vas mora najti pot, da se stvar potlači; drugače je ubit. Nazaj ne more, naprej se boji — socialistom pa ne ve kako priti do živega. V tem obupu je potkal na moja vrata.«

»Zanimivo! Kaj vam je rekel?«

»V kratkih besedah tole: ‚Gospod predsednik, pravi, naša pota ne grede tako vsaksebi, kakor si vi mogoče mislite; prav zdaj zahtevajo višje narodne koristi, da stopita vlada in naša stranka v najožji sporazum; kolikor je v moji moči, se bo to zgodilo. Vi le recite, in jaz bom poslušal, saj vem naprej, da je prav tako. . . In v moje neizmerno začudenje, zlasti, ker sem vedel za najnovejšo afero — niti besedice o kakih pogojih! Toda nazadnje, že s kljuko v roki, je vendar pokazal, kam tace moli. ‚Ako hočem uspešno zastaviti svoj vpliv v najine skupne namene‘ — ‚v najine skupne namene‘, če to ni predrznost! — je treba onemogočiti nizkotno gonjo, ki jo vzdigujejo socialisti prav zdaj zoper moje dobro ime. Ni mi treba omeniti, pravi, ‚da je vse skupaj podla izmišljotina; storite, kar veste in znate, da morem stati čist in neomadeževan‘ — čist in neomadeževan, haha! — ‚ob vaši strani, ter bodite naprej gotovi mojih lojalnih uslug.‘ Tako misli ubiti dve muhi hkrati: jaz naj zamašim usta Mahnetu, in v nameček stori celo korak naprej. Saj menda ne dvomite, kam špekulira?«

»I, kam? Skomina ga po redovih, in plemstvo bi rad dobil. Po pravici rečeno — mož se je izkazal dovolj koristnega; lahko bi ga uslišali.«

(Dalje prih.)

lavci, ti največji reveži med tolikimi siromaki.

V imenu socijalne pravičnosti, v interesu 90% revnega ljudstva v Jugoslaviji je prva dolžnost vlade, da takoj in nemudoma predloži narodnemu predstavništvu načrt o vseobčnem zavarovanju, ki naj ga zbornica obravnava in sprejme pred vsem drugim. Zahteva socijalne pravičnosti je, da se revežem, ki pridejo ob svoje prehranke, vsaj na drugi strani da neka podlaga, da ne obupajo nad bodočnostjo. Zakon mora stopiti v veljavo istočasno z regulacijo valute in opravičena je zahteva junktima med uvedbo nove valute in splošnim zavarovanjem. Edino na ta način se bo dalo revno ljudstvo potolažiti in ne bo izgubilo vse zadnje iskricke zaupanja v pravičnost in socijalno uvidenost državnikov Jugoslavije.

Rdečkarji in njih vodstvo. Židje.*

Kakor se ne more zadržati več kamna, ki se vali po strmini navzdol, enako tudi voditeljev naših socijalnih demokratov, dirjajočih v propast brez-narodnosti in brezdomovinstva, skoraj ni mogoče več spraviti nazaj na poštene cesto narodno-čutečega demokratizma: Ti voditelji so prodali svojo dušo in telo takojimenovali „internacionalni“, v resnici v plašč te internacionalne preoblečeni nemški židovski nacionalni, ker jim na ta način cveti njih strupena mednarodna kupčija, oni sami pa lahko ostanejo pri — polnem koritu, na račun in škodo včlanjenih slovenskih sodrugov. Kaj je tem voditeljem mar jugoslovanstvo? Prazne fraze! Saj imajo še danes, torej po tričetrtletnem obstoju Jugoslavije, tako srčno zvezo z vodstvom nemške židovske soc. demokracije na Dunaju, da v pošiljajo temu nemškemu vodstvu članarino slovenskih sodrugov! Če zbolit ta ali oni slovenski sodrug, mora ljubljansko vodstvo prositi ono na Dunaju za podporo jugoslov. sodruga! Kje je toraj srce naših rdečkarjev? Na židovskem Dunaju! Ali ste že kdaj videli nemškega soc.-demokrata, ki bi ne čutil nemški? Ali laškega, laški; ali angleškega angleški? Nikoli! Najbolj nacionalen med vsemi pa je gotovo nemški soc.-demokrat. On razumeva internacionalno tako, da mora biti v njegovi rdeči organizaciji vse nemško, potem je to „internationalno“. Kdor se temu ne ukloni, je v njegovih očeh nacionalno-šovinist. — Od takega nemškega soc. demokratizma je torej odvisno vodstvo slovenskih rdečkarjev. Lahko si potem mislimo, v kateri rog to vodstvo trobi in odkod dobiva sredstva za obstoj.

* Priobčujemo ta članek, ki nam ga je poslal priprost slovenski delavec, ker jasno kaže mišljenje in razpoloženje slovenskega delavstva, kako ono presoja sedanje razmere.

Milan Skrbinšek:

Igralec in kritika.

Izkustvo uči, da mora ustvarjati igralec čisto neodvisno od kritike v časopisju. V prvi vrsti mora biti zanj merodajen glas lastne sodbe. On sam najbolj ve, kdaj je bil na mestu in kdaj ne. Popolnoma zadovoljen pa ni nikdar sam s seboj in če ga mogoče kritika povzdiguje tudi v deveta nebesa. Ono, kar sam na sebi težje presodi — kar vidi na sebi le, če razpolaga z dovolj močno domišljijo, da se more zamisliti v občinstvo, kjer sedi sam kot gledalec, on, ki stoji obenem na odru in ustvarja — vidita režiser in najnaivnejši del občinstva. Najnaivnejši del občinstva, pravim. To so namreč oni obiskovalci gledališča, ki pridejo vanj samo z namenom, tu odpreti svojo dušo dogodkom na stežaj, oni, ki sede z vernim pričakovanjem pred še zastrtim zastorjem, da se ta vsak hip razgrne in jim pokaže kos pravega življenja in pravega človeka. Ta del občinstva je najstrožji, najneizprosnejši kritik. Oni pa, ki gredo v gledališče z namenom, da „kritizirajo“ in gledajo že vnaprej, še predno se je dvignil zastor, tega igralca z všečnimi a onega z nevršečimi očmi, ki se zbero po predstavi okrog kavarniške mize, da se udajo onemu prijetnemu prerakanju o dobrotah in slabostih posameznih igralcev, ki ni zahtevalo od njih tekom predstave nikakšnega doživljanja, temveč le hladno jajčje dlačasto motrenje — to so ljudje, ki ne povedo igralcu ničesar. In kar piše potem naša kritika, je navadno le mnenje posameznika, ki kritizira le zato, ker je „naprošen“ ali je kako drugače le slučajno se znašel na kritikovem stolčku, ne da bi ga bila gnala k temu delu ona neizogibna sila, ki dela iz igralca umetnika in iz poročevalca — kritiko. In dokler je tako, in tako bo več ali manj zmeraj, je mogoče javno kritiku v dnevnikih zagovarjati le iz stališča reklame v dobrem smislu besede, ki računa s psiho občinstva, ki misli tem več, na gledališče, čim več se o njem piše. Radi tega je kritika potrebna. Za igralca ni potrebna. Da, ona zamore postati zanj škodljiva, včasih celo usodepolna.

Zalostno, ampak resnično in škandalozno!

Kdo ni danes po mišljenju socijalist? Gotovo vsak, ki je okusil strašno svetovno vojno na lasni koži! Izjeme so le: vojni dobičkarji, kapitalisti, „preistreiberji“ in podobni krvosesi revnih slojev. Ministrstvu v Belgradu ter pokrajinskim vladam ključemo: Davek in zopet davek na vojne dobičke, verižnike pa pod ključ! Ako se to ne zgodi, se bo brezbržnost vladnih organov maščevala tudi nad krivci samimi! Toda brzo ne odnehati, kajti že nam Jugoslovanom preti nova nevarnost in nevarnejša kot je „rdeča“: Strup iz Judeje. Židje vidijo v Jugoslaviji svojo „obljubljeno dvželo“, in posledice njihove naselitve v njej bodo enake milijonskemu roju najstrašnejših in najpožrešnejših kobilic! Kamor bodo prišli Židje, tam bodo požili blagostanje, mir, čut svete narodne zavesti in podvrgli z njim lastno vztrajnostjo svojemu ziatemu teletu slovansko dušo, ki bo morala moliti to židovsko zlato tele, v prahu ponžana in zaslužjena . . .

Vi vsi, ki hočete svojemu narodu res dobro, ukrenite čimprej in izvedite z vsemi razpoložljivimi sredstvi:

1. Slovenski delavec ne spada v od Nemcev protežirano soc.-demokratsko organizacijo, ki nam zapeljuje in odtujaše toliko in toliko narodnih proletarcev — slovenski delavec spada v Narodno Socijalno Zvezo. Snujte povsod podružnice in podučujte tovariše, da bodo uvideli, da za zavrednega slovenskega socijalista ni mesta v internacionalni, temveč le v Narodno Socijalni Zvezi. Za vzgled naj nam bodo češki narodni socijalisti.

2. Ustanovi naj se čimprej resnično jugoslovanska narodna socijalistična stranka. Liberalci varujejo predvsem le koristi meščanov-kapitalistov, klerikalci koristi višje duhovščine in cerkve — za ubogega slovenskega delavca se pa resno nobena politična stranka niti ne zmeni. Nujno potrebujemo torej stranko, kateri bi bil v prvi vrsti namen zavzemati se na vseh merodajnih mestih za koristi slovenskih delavcev, železničarjev, uradnikov itd.

3. Z najstrožjimi odredbami naj se zatre skrajna nevarnost židovskega priseljavanja ali pa, kar bo še pač najboljše — ne pustite Židov niti blizu in tu se nahajajoče nepoštene židovske elemente izženite iz Jugoslavije, dosledno in brez pardona, kajti le na tak način se izognemo uresničenju izreka: „Kdor nevarnost ljubi, v njej tudi pogine!“ —ič.

Prosimo, ko vpošljete denar na naše upravnishstvo, zapišite zadaj na odrezku namen pošiljateljve, za kaj je. N. pr. naročnina za Jugoslavijo, za kakšno in katero knjigo ali za kak dobrodelen namen, da ne bo potem nepotrebnih reklamacij.

Usoda koroškoslovenskih internirancev.

Primerno sliko o surovem in nečloveškem postopanju s slovenskimi interniranci od strani nemške „Volkswehr“ na Koroškem podaja nastopno uradno poročilo, ki se tiče internirancev iz občine Logaves:

Internirance tnakajšnje občine niso sicer orožniki, ki so jih prijeli, dejansko napadli, toda grozilo so jim, da se jih mora natakni na bodala, da se jim morajo rezati živim jermena s telesa in podobno.

Pravi križev pot pa so doživeli, ko so jih peljali dne 2. maja ob 12. uri iz garnizijskega zopora v Celovcu na kolodvor. Ko so prišli z dvorišča jezuitske vojašnice na cesto, se je vsula na nje množica, kričala in vpila nanje, zmerjala jih in pljuvala. Tepli so jih s palicami in metali nanje debelo kamenje. To huronsko vpitje in ravnanje je trajalo do vlaka in so interniranci ki jih je bilo okoli sto, in med katerimi je bilo več vojnih ujetnikov, ki so bili v ravnočakem žalostnem položaju, že komaj čakali, da bi odpeljal vlak.

Med potjo so bili na posameznih postajah prav „prisrčni“ sprejemi. V Vrbi je na postaji približno 15 letni fant metal s pračo kamne v vagone, da so se morali interniranci od okenj pritisniti k stenam vagonov, da so se zavarovali pred kamenjem. Ko je vozil vlak že bolj proti Gornji Koroški, so taki sprejemi pojenjavali in se je ljudstvo obnašalo napram internirancem mirnejše. V Špitalu ob Dravi in v Millštatu se je občinstvo obnašalo človeško. Tu so bili 3 dni, na kar so jih poslali na koroško deželno pristavo Litzlhof, kjer so jih pustili večkrat na prosto in se jim je v tem pogledu nekoliko boljše godilo kakor v Celovcu, kjer jih je bilo zaprtih 33 v eni ječi, zamernarjeni, s polnimi straniščnimi posodami. Hrana je bila popolnoma nezadostna in se je jetnikom zlasti gnusilo smrdljivo konjsko meso, ki so ga v začetku dobivali v Litzlhofu vsak dan za obed. Ni torej čudno, da je bilo več oseb črevesno bolnih. Še slabše kot v Litzlhofu pa se godi internirancem sedaj v Trebesingu, kjer se nahajata od prejšnjih 11 internirancev iz tukajšnje občine sedaj še dva občana in kjer so že popolnoma obupani. (Ldu.)

Iz zasedenega ozemlja.

Civilni komisariat za Primorsko.

Trst, 27. julija. Brzjavka Agenzie Stefani javlja, da je bil imenovan Luigi Credars za izrednega komisarja za Trentino in Augusto Ciuffelli za izrednega komisarja za Venezia Giulio. Ko nastopita novoimenovana službo, ponehajo funkcije vojaških guvernerjev razun v nekaterih vprašanjih, ki so odvisna od posebnih razmer z ozirom na primerno cono.

Kakor javljajo listi, pride Ciuffelli prve dni avgusta v Trst, da prevzame mesto guvernerja za Venezia Giulio. V njegovem spremstvu bo razen drugega štab raznih referentov tudi commandatore Berio, ki prevzame funkcije vice-guvernerja.

Kakor se čuje, bo novi guverner pozval vse tukajšnje stranke, da imenujejo po gotovem ključu zastopnike v posebni avtonomni sosvet, ki bo imel v upravnih zadevah glede Julijske Benečije posvetovalen glas.

Trst, 25. julija. Uradni „Osservatore“ št. 163. z dne 23. julija 1919, objavlja odlok italijanskega vrhovnega poveljništva, s katerim določa: „Komisarju za vodstvo samoupravnih poslov dežele Goriško-Gradišanske se poverja vodstvo deželnih samoupravnih poslov za one dele dežele Kranjske in Koroške, ki se nahajajo tostran premirne črte.“

Mirovna konferenca.

Važna posvetovanja vrhovnega sveta. Lyon, 27. julija. (Brezžično.) Vrhovni svet zaveznikov se je sestel k seji v soboto zjutraj. Posvetoval se je o položaju, ki je nastal vsled ofenzive madžarskih boljševikov proti Romunom. Nadalje je razpravljal tudi o vprašanju, kako bi se uredil trgovski promet med Rusijo in drugimi državami. Ta problem se je proučeval že prej, pa so odgodili razpravo. Seja vrhovnega zavezniškega sveta se je nadaljevala v soboto popoldne. — V soboto zjutraj je zborovala v ministrstvu za kolonije komisija, ki ima nalogo, nadzorovati trgovino z žganimi pijačami v kolonijah. Popoldne istega dne se je sestala komisija za poljska vprašanja in je nadaljevala razpravo o usodi Vzhodne Galicije. Nato je komisija za baltiške probleme imela posvetovanje o položaju v Kurlandiji in Livoniji, kjer nastajajo nove težkoče zaradi izživajočega obnašanja generala von der Goltz.

Bolgarska delegacija v Parizu. Lyon, 27. julija. (Brezžično.) Člani bolgarske delegacije, ki je pozvana v Pariz, da sprejme mirovne pogoje, so dospeli v Pariz v soboto zjutraj ob 8. Na kolodvoru jih je sprejel polkovnik Henry, nakar so se v avtomobilih odpeljali v madridski grad v Neuilly.

Mirovni pogoji vojaškega in pomorskega značaja določeni za Bolgarijo. Lyon, 27. julija. (Brezžično.) Vrhovni zavezniški svet je končno javno določil mirovne pogoje vojaškega in pomorskega značaja, ki jih bodo naložili Bolgariji. Izdelal je tudi že določbe glede bolgarskih vojnih ujetnikov. Kakor pravi „Homme Libre“, bo znašala vsota, ki jo bo morala plačati Bolgarija za odškodnino in obnovo, nad 3 milijarde. Glasom istega lista so pri določitvi bolgarskih mej ponovno vprašali za svet Venizelosa; mirovno pogodbo bodo podpisale tudi Zedinjene države, da s pravno niso bile z Bolgarijo v vojnem

medijanti, in — spreobrnilo so se. Stalo me je mnoga truda, da sem jih napravil čisto neodvisne od kritike, in to že iz principa, ne oziraje se nato, je-li trenutno kritik na mestu ali ne. Prve besede, ki sem jih govoril svojemu ansamblu in jih tekom sezone vedno in vedno ponavljal, so bile sledeče: Mi hočemo s pomočjo odrške umetnosti, kateri bo doprinašal vsak izmed nas več ali manj, ta z večjo drugo z manjšo nadarjenostjo, opraviti vredna dramatična dela v kolikor mogoče umetniški obliki na oder — ne oziraje se na vse druge, kar se bo vršilo, pisalo in govorilo okoli nas, dušo razgrneno le umetniki, oči vprile le v svojo umetniško vest. Kritika za nas ne sme biti merodajna.

Gotovo jih je nekaj med vami, ki so le slučajno pri gledališču, veselji jih, ali iščejo zasluzka, ali mogoče le mislijo, da jih nič drugega ne veže, mogoče so nadarjeni, samo vere vase jim manjka, ali pa jim jo je zamorila kritika, ki je pri nas navadno le razdirajoča. (Dalje.)

Ni ga sicer igralca, ki bi pritrdil kritiki, kadar ga trga po krivici, ali s tem še ni rečeno, da je imel vsak igralec priliko svojega človeka v toliko vzgojiti, da bi ne vplivala krivična kritika na njegovo duševno razpoloženje. In ni izključeno, da se takšen igralec polagoma izneveri svojemu cilju, ki je edino pravi in sledi kritiki ter postane v svojih stvaritvah lažnjivec. Krivična kritika pa ni samo ona, ki trga, kadar bi morala hvaliti, temveč je to tudi v nasprotnem slučaju. In nevarnost, ki leži v takšni kritiki za igralca, ki nima zadostne avtokritike, je še neprimerno večja. Neprimerna kritika, in naj si bo potem krivična ali hvalisasta ali po svoji vrednosti nezadostna, v splošnem torej lahko rečeno — kritika splošna, torej ne vpliva na vstvarjanje igralčeve in v tem slučaju ga ta gotovih korakov svoji izpopolnitvi nasproti, ali pa vpliva nanj, in igralec postane — komedijant.

Ko sem prišel v Trst, sem našel tam mnogo komedijantstva. Ne mislite mogoče, da mi oni, ki jih zadene ta opazka, zamerijo, kajti prepričan sem jih bil, da so bili dosedaj res le ko-

stanju. Zdi se, da vrhovni svet alijancev želi dokončati čimprej svoj posel z Bolgarijo. Kakor pravi „Gaulois“, je pričakovati, da bo mirovna pogodba izročena Bolgarom v osmih do desetih dneh. Publicist George Bourdon razpravlja v „Figaru“ o poročilu, ki ga je predložila konferenca medzavezniška komisija za preiskavanje kršitev mednarodnega prava po bolgarskem vojaštvu v Macedoniji. Navaja uradni dokument bolgarskih oblasti in pravi, da pomeni ta dokument za Bolgarijo obtožbo, katere ne bo mogla izlepa izbrisati; tako, kakor so postopali Bolgari z deportiranci iz Vzhodne Macedonije, ne bi se upala nobena civilizirana država ravnati z največjimi zločinci. Vse te grozote so se pa godile namenoma in po načrtu. H koncu pravi pisec, da tako brezvestne in verolomne vlade, kakor je bila bolgarska za vojne, sploh ni mogoče primerno ožigosati.

Politični pregled.

p SLS in JSDS se pogajata za skupno preureditev in prevzete deželne vlade v Ljubljani. Komentar pride.

p Nova ministrska kriza. Beograd, 27. julija. Vsi beograjski listi prinašajo danes poročila, da ja nastala nova ministrska kriza.

p Strankarstvo hočejo gotovi gospodje zanesti tudi na Koroško. Pri nastavljanju slov. učiteljstva se gleda v prvi vrsti ali je učitelj(ica) Slomškar ali ne, in šele v drugi vrsti na spoštnost. O tem krivičnem ravnanju dobivamo bridke pritožbe ter kličemo resno: strankarske roke proč od slovenske Koroške, kjer mora biti edino merodajno sposobnost in narodna zavednost prosilčeva.

p V album g. Kopaču! Na 25. t. m. zvečer ob 22. uri je prišel iz Trsta zopet en transportni vlak z železničarji južne železnice. Le-ti so pripovedovali, da so bili namreč že vsi zbegani in da skoraj niso hoteli več zapustiti Trsta, ker se jim je reklo, da so Italijani zasedli že vse ozemlje do Zidanega mosta. Postajenačelnik in drugi uradniki so bili že vsi določeni, od Logatca pa do Zidanega mosta. Tudi naši vozovi, naš transport je bil določen via Udine, Trbiž za Ljubljano, iz kakega vzroka, ne vemo. Če kdo ne veruje, se lahko osebno prepriča na južnem kolodvoru, kjer stoje še sedaj vozovi, katere si lahko vsak ogleda. Tako fino je bila inscenirana vaša stavka, g. Kopač!

p Sporazum med Jugoslavan in Italijani. Na zborovanju sveta četvorice v Parizu se je italijanski delegat Tittoni dolgo razgovajal s Tardieujem in Clemenceaujem. Tittoni se trudi pregovoriti francoske in angleške zastopnike, da vplivajo na jugoslovanske delegate glede popusta v njih zahtevah. V primeru, da bi Jugoslavan ne odjenjali, in da bi ne došlo do sporazuma z Italijani, pripravi on zaveznike za izredne dogodke.

p Kako je na Slovenskem. „Amerikanski Slovenec“ z dne 17. junija priobčuje pod tem naslovom pismo prof. Dr. Josipa Debevca v Ljubljani svojem bratu v Clevelandu. Pismo je bilo najprej priobčeno v „Amerikanski Domovini“. Med drugim se bere tudi to: „Naš spas je samo v zvezi s Srbi in Hrvat. To želimo vsi, liberalci, klerikalci in socialisti (Anton Kristan, Prepeluh i. dr.) Seve kašna bo država, monarhija ali republika, o tem so mnenja različna. Naša stranka SLS (Slovenska ljudska stranka, katoliška) bo seveda za republiko, kadar bo vse mirno in urejeno. Dokler pa mir ni podpisan, pa moramo ohraniti mir in edinost. Dinastija Karagjorgje nas edino more zastopati. Med priprostimi narodom precej odpora proti Srbom. Seve, sto in sto let smo bili ločeni...“

p Boljševiške spletke in „Naprej“. Socialno demokratično glasilo se redno pritožuje nad vestmi meščanskih listov, ki pretiravajo ozlroma priobčujejo uradne vesti o boljševiških zarotah v posameznih krajih naše domovine. „Napreju“ je vsak

list meščanski, ki se ne strinja z njegovimi načeli. To je navsezadnje njegova stvar. Drugače pa je z boljševiškiimi spletkami, o katerih trdi, da so izmišljene, čeprav so uradno dognane. Tako so oblasti v Osijeku prišle na sled, da je več bivših madžarskih narednikov v Osijeku začelo sistematično uveljavljati boljševiška načela. Ti naredniki so naše vojake pregovarjali, naj gredo preko demarkacijske črte na Madžarsko, kjer bodo dobili od boljševiške vlade bogato nagrado, če desertirajo iz jugoslovanske armade. Uvedena je stoga preiskava, ki odkriva dalekosežne spletke boljševiških agitatorjev. In dogodki v Mariboru? Preiskava bo dognala, kdo je imel razven nemških meščanov glasno besedo pri upor. Seveda ima „Naprej“ tudi za take dogodke svoje izgovore. Pa saj ni čudno, še celo „Slovenec“, organ vladne stranke v Sloveniji, podpira takozvane opravičene pojave ljudske nevolje, dovoljene in sankcionirane od samega predsednika deželne vlade! Res, lepa je ta črna-rdeča bratovščina!

p Osiješki boljševiki. Osijek, 25. julija. Dr. Ernst Fischer, Julio Stig in drugovi, kateri so koncem aprila bili zaprti zaradi boljševiških pučev, so bili privedeni v Osijek, kjer se je zagrebško sodišče izjavilo nekompetentnim. Izročeni so vojnemu sodišču, da proti njim postopa. (Ldu.)

p Tudi madžarski boljševiki za Radiča! Iz Budimpešte so boljševiki razširili potom brezličnih brzojavov v svet vesti, da je v Zagrebu izbruhnila revolucija, da se je uprla armada, ki je takoj osvobodila Stjepana Radiča. Simpatija Bele Kunc za Radiča so popolnoma umljive, čeprav Radič v bistvu ni noben boljševik.

p Poet italijanskega jingoizma. Najnovejša New Europe prinaša primer polemičnega stila D'Annunzijevega. Izrazi kot bi jih pri nas podali samo z besedami ksiht, gobec, rilec, pisker, buča itd. se kar vrstijo, pomenijo naj pa obraz Clemenceau-a, posirani odleti nekaj tudi na Koroško, ki ga omenja v eni sapi veliki pesnik. New Europe pripominja k temu klasičnemu dokumentu: „Sigurni smo, da našim čitateljem to zadošča in jih ne bi radi obsulj še z eno kolono teh žalostnih odpadkov. Toda dobro je, da vidijo, s kakšno pravico zastopa ta prvak dekadentov in vodja jingojev (jingo = še hujše za šovinist) kulturo Italije in tradicije Rima, ter sremoti Jugoslovane kot „dlvjake“ in „barbare“.

p Koroški plebiscit. Ko je napadel v francoski zbornici poslanec Chaumet Clemenceauja, mu je odgovoril ministrski predsednik, da je na mirovni konferenci zastopal francoske interese. To je bilo sicer znano, vendar je malo čudno, da se upa izjaviti predsednik mirovne konference, da je zastopal krakomalo samo francoske koristi. Naivni narodi so namreč pričakovali, da bo konferenca zastopala splošnočloveške interese; tako pa je vsak gospod četvorice videl samo svojo deželo, in ker so bili v tem odboru samo zmagovalci, se ni čuditi, da so rezultati prikrojeni po teh načelih. O naši zapadni mejji je imela odločati Italija, torej zmagovalka in zato tu ni moglo priti do ljudskega glasovanja, — ker se temu upira italijanska korist. Ne, ne, pravijo gospodje, ne egoizem, ampak svetost pogodbe, londonske namreč, katero je treba spoštovati. To je argument — in ker vedo, da ne stoji trdno — so ga podprli s kanonom! — Na sever pogledite, pravijo, na Koroško, ali ne vidite tu zvišenih načel konference, ali ne vidite tu plebiscita? Tu smo Vam dali ljudsko glasovanje. Da, res je, dali so nam ga! Ali vedo sodniki, kako se je tu postopalo z našim ljudstvom? Vedo, ali vsaj morali bi vedeti, da nam je bila ta zemlja ukradena — zakaj nam je enostavno ne vrnejo, kot so vrnilo Alzacijo-Loreno? Ker nismo v svetu četvorice — ker nismo med zmagovalci! No in ker nismo, se moramo zadovoljiti, da se bo čeovrica lahko ponašala s to deželo, češ: ecce homo, glej načela! — Ampak stavlili bi ponižno vprašanje: Če nam

že noče vrtniti tega, kar so nam ukrali, če imata po novjših nazorih lastnik in tat isto pravico, kje pa je ostala — Ziljska dolina, najlepši, najzavednejši kraj te dežele, kjer se najmanj pozna — tužjeva peta! — Ziljska dolina seveda, spada med območje zmagovite države, ki je v svetu četvorice, da zastopa tam — svoje koristi! — Plebiscit pa naj se vrši samo, kjer obstojajo spori med premaganimi državami, da se na eni strani uveljavljajo „zvišena načela“ in na drugi — če mogoče — razpalijo strasti na novo in obdržijo sveže tudi za bodočnost, ter tako odvrnejo pozornost od krivic, ki so jih zagrešile velike in zmagovite države, ki hočejo v miru uživati svoj plen! P. P.

p Občri zbor krajevne organizacije JDS v Mariboru se vrši v petek, 1. avgusta 1919, ob 20. (8) uri v Mali dvorani Narodnega doma. Dnevni red: 1. Poročilo o razvoju JDS v Mariboru. 2. Strankina politika v parlamentu. 3. Dopolnilne volitve v odbor. 4. Volitev zaupnikov za okrožno organizacijo. 5. Slučajnosti.

p Zborovanje bosanskih radikalcev. Na torkovem zborovanju bosanskih radikalcev v Sarajevu je izjavil bivši minister Ljuba Jovanović, da so tudi radikalci za popolno narodno ujedinenje in da nimajo nič proti temu, da se spremeni imenovanje države SHS v državo Jugoslavijo. Vendar bi po njegovem mnenju bil poskus, spojiti vse tri imenske dele že sedaj pod enim samim narodnim imenom še prezgoden, ker je vsakemu Slovincu, Hrvat in Srbu njegovo plemensko ime sveto.

p Za razpis volitev na Češkem. Klub poslancev Ljudske stranke v čehoslovaški narodni skupščini je izjavil, da smatra narodno skupščino le za ustavodajen, ne pa tudi za postavodajen zbor, ter je zahteval skorajšnje volitve za Čeho-Slovaško.

p Bolgarska mirovna delegacija. V soboto, 25. t. m. je dospela v Pariz bolgarska mirovna delegacija. Mirovna pogodba je že dogotovljena. Bolgarija bo morala plačati eno milijardo odškodnine, zlasti Srbiji, Romuniji in nekaj Grški.

p Bivša črnogorska vlada protestira. St. Germain, 16. julija. (Dku.) Črnogorska vlada je pri mirovni konferenci oficijelno protestirala proti temu, da se je vršilo posvetovanje o miru z Avstrijo, ne da bi bili pozvani k temu tudi črnogorski delegatje. Pridržejo si, da bodo zahtevali izpolnitev vseh svojih zahtev pozneje. (Ldu.)

p Slovenski komunisti so pričeli izdajati socialno politično revljo „Bakljo“, ki bo izhajala vsak mesec; izdajatelj in odgovorni urednik je Jaka Žorja, urejuje jo pa Nino Furlan. Program „Baklje“ je isti kot program naših radikalnih socialnih demokratov in ne vemo, če bodo slovenski komunisti imeli z njim več sreče, kot so jo imeli imenovani.

Pokrajinske vesti.

kr Bled. Posestnica hotela Luizine Toplice hoče priti do drobiža na ta način, da se zamorejo pri njej kopati samo oni otroci, ki prinesejo potrebnih 70 vinarjev v drobižu, drugače stane kopelj eno krono. Pravilna se nam ta ideja ravno ne zdi.

kr Prostov. gasilno in reševalno društvo v Kranju proslavi v nedeljo, dne 3. avgusta t. l. štiridesletnico svojega obstanka. Spored proslave je sledeči: Ob 7-30 h sprejem gostov na kolodvoru; ob 9 h sv. maša v zvezdi; po maši sprejeto pred mestno hišo; pozdrav žnpana; ob 11 h slavnostna seja; ob 12-30 h banket na vrtu g. Marije Mayr. Kuvert K 10.—. Skupno kosilo po raznih gostilnah za ceno K 6.—. Za kosilo in banket naj se najkasneje do 28. julija t. l. naprej prihlasi število udeležencev; ob 15 h se prične vrtna veselica pred in v „Sokolski telovadnici“ s petjem, lastno godbo, plesom, srečolovom in šaljivo pošto. Iz posebne prijaznosti sodeluje čitalniški pevski zbor. Za dobro jed

in pijačo bode vsesfransko preskrbljeno. Vstopnina znaša K 4.— za osebo, za uniformirane gasilce K 2.—. Ker je čisti dobiček namenjen v društvene namene, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi odbor.

kr Ljubljanski dijaki prirede v soboto zvečer ob 30. v „Našem domu“ v Tržiču veseloigro trdejanke „Črevljari“ in burko enodejanko „Vječi“. V nedeljo zvečer ob 20. pa narodno igro v šestih dejanjih „Dimež“. Vabi se k obilni udeležbi.

kr Na državni kmetijski šoli na Grmu pri Novemestu se prične zopet redni poduk z novembrom t. l. Šola obstoja iz celoletne sadjarske in vinarske šole in iz dveh poljedeljskih zimskih tečajev. Prošnje za sprejem, katerim je piložiti krstni ali demovnico, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško in npravstveno spričevalo ter izjavo starišev ozir. varuha, s katero se za vežejo plačevati stroške šolanja, je vložiti do 1. oktobra pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novemestu. Prošnje so koleka proste. Natančneje podatke se na zahtevo vsakemu dopošije.

kr Trbovlje — Vode! Naša dvadnevna stavka je potekla popolnoma mirno, akoravno to ni bilo nekaterim boljševiškim kandidatom všeč. No, hvala našim pametnejšim in razsodnejšim sodrugom, katerim se je posrečilo v kali zadušiti javno rdečo hujskarijo njihovega v „rajh“ škilečega voditelja S. Prosimo naj vlada vpraša oba na shodu pričujoča vladna zastopnika iz Celja, kaj se predrzne tak človek, ki še ni nikoli nič storil za dobre odnosaše v naši mladi državi — javno govoriti o državi in naši junaški dinastiji! Ako bi se on osmelil v stari — njemu tako mili — Avstriji le 1/10 toliko zabavljati čez državo, bi mu sigurno visela tolsta glava na vrvi. No, in prepričani smo tudi, ako bi v Jugoslaviji danes kraljeval kak Vilče, tedaj bi gospod vodja tudi ne bil za republiko, ampak za monarhijo. Mi se dobro poznamo po gumbih, saj večkrat v njihovi sredini opazujemo njih državnost — zavratno politiko. Čudno se nam le zdi, da nimajo naši slovensko zavedni mlajši sodrugi toliko samozvestne volje in da se dajo vladati od takega človeka, ki prvič slovensko ne zna in drugič v izobrazbi marsikoga njegovih podanikov ne doseže niti do kolena. Vržite ga že vendar enkrat na cesto (saj ste ga že hoteli) in ali niste domači vili slovenski fantje — pa ne „štafaca“ nemškutarskih in madžarskih čifutov?

Sodrug — Jugoslovan.

kr Iz Sromelj pri Brežicah. Ob cesti, ki vodi iz Sromelj na Silovec, stoji kakih tristo korakov od župne cerkve oddaljeno v severni smeri poslopje takozvane „občinske hiše“. Poslopje je nudilo več let skromna stanovanja nekaterim učiteljskim močem tukajšnje štiritrazredne ljudske šole, kar je neslo občini neznamen dohodek. Ker se je na pravočasno popravilo poslopja najbrže pozabilo, se kažejo posledice: stanovanja so neporabna, poslopje postaja mrtev kapital. Čas je torej, da se v tej zadevi nekaj ukrene. Ako se bo odlašalo, bodo stroški popravilu vedno večji. Stroški popravila pa gredo na račun občanov.

kr Splošna stavka v Celju. Kakor v Ljubljani, tako so tudi tukaj vsi krogi jako ogorčeni nad tem, da vlada ni znala ali hotela preprečiti terorizma soc. demokratov proti onim, ki so hoteli delati, temveč po trgovinah poslala celo okrožnico, v kateri vsem lastnikom priporoča, da naj trgovine zapro, da ne bo nepotrebnih incidentov. Neka socialistična deputacija pa je hodila v soboto in nedeljo okoli nas in zahtevala, da ostenejo v pondeljek trgovine zaprte. Če bi bila vlada na svojem mestu, bi obhod te duputacije enostavno prepovedala, ker kako pridemo mi ki smo ravnotako svobodni državljani kot pripadniki socialno-demokratične stranke, do tega, da bi se morali ukloniti njihovi volji. Ali nam bo morda izpadel zaslužka povrnilo vodstvo soc. dem. stranke ali morda vlada, ki jim je šla pri njih delu tako kulantno na roko?!

bivšega cesarja Karla. Razprava je odpadla, ker se stranki poizkušate zaslišno pobotati. Sestri Hortenau ste nezakonska otroka nadvojvode Otona, njihju mati je igrala Schlüfern. Rajni nadvojvoda jima je volil 200.000 K, katerih jima še niso izplačali.

dn Organizirano tržaško izvozno odušstvo. Pod tem naslovom prinašajo „Freie Stimmen“ v Celovcu z dne 12. t. m. naslednje poročilo z Dunaja z dne 9. t. m.: V Trstu deluje že nekaj časa sem izvozna tvrdka, katere šefi so Anton Segre, Ignacij Weiss in dr. Micolich. Anton Segre je brat šefa italijanske vojaške komisije generala Segre na Dunaju. Tržaška firma si je navzela nalogo, da diktira cene in jih vzdržuje na gotovi večini za blago, ki se uvaža v Nemško Avstrijo. Poizkus drugih tvrdk, da bi prodirle to zvezo, in se vpejale v Nemški Avstriji s cenejšimi ponudbami, se je doslej vsakokrat razbil na prometnih vprašanjih in na italijanskih izvoznih dovoljenjih. — K temu poročilu pristavljamo, da imata družba vse polno agentov-veržnikov, ki poplavlajo tudi jugoslovanska mesta. Ti agentje žalibog tudi nekateri ugledni Tržačani prihajajo nemoteno, neovirano vsak teden v Ljubljano.

dn Državna posredovalnica za delo je otvorila dne 21. t. m. „Podružnico za Celje in okolico“ s sedežem v Celju, Glavni trg. Njen delokrog se razteza na okrajna glavarstva Celje, Brežice, Mozirje, Kovarstva in Slovenji Gradec. S tem je dobil končno tudi južni del slovenske Stajerske ta prepotrebni zavod, kar je bila že dolgo vroča želja prizadetih krogov. Upamo, da se bo te nove podružnice „Državne posredovalnice za delo“ posluževalo prebivalstvo v najizdatnejši meri. Interesenti iz navedenih glavarstev naj se v vseh zadevah, ki se tičejo posredovanj obradajo odslej izključno le na imenovano podružnico. Uradne ure za stranke so vsak dan od 9. do 12. in od 2. do 4. razen ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne. Posluje se brezplačno.

dn Zločinstvo in maščevanje. Iz Sarajeva poročajo: Orožniški postajeodja F. je služil za časa vojne na črnogorski meji, kjer se je spoznal z neko črnogorsko deklico, kateri je obljubil zakon. Imel je z njo dvoje otrok. Po prevratu je prišel v Sarajevo k svoji ženi, črnogorsko ljubico pa je pustil na cedilu. Črnogorka je prišla večkrat v Sarajevo, kjer je vselej napravila kak škandal, dokler je niso izgnali. Pred par dnevi je prišla zopet in prijavila policiji, da je orožnik F. tik pred prevratom prebodel z bajonetom sina komitaša Berića. Umor sta naznanila že takrat dva hrvatska vojaka, toda prijava se je vsled prevrata izgubila. Črnogorka je navedla priče, nakar je bil orožnik F. aretiran in pride pred vojno sodišče.

dn Osiječani proti inozemcem. Iz Osijeka javljajo: Na včerajšnjem meščanskem sestanku je bila sprejeta reso-

lucija, v kateri se pozivlja mestno glavarstvo, naj energično nastopi, da se odstranijo iz Osijeka vsi inozemci, kateri s svojim delovanjem zastrupljajo narodno in gospodarsko življenje. (Ldu.)

dn Sanitetni materijal. Iz Belgradu javljajo: Sanitetni materijal, in sicer 4 vagone, ki ga je Amerika poklonila Srbiji, je začel prihajati v Belgrad. Del materijala je že raztvorjen.

Ljubljanske vesti.

I Prihod srbskih emigrantov. V soboto ob 8. uri se je pripeljalo s posebnim vlakom v Ljubljano okoli 800 srbskih emigrantov, ki so se za časa okupacije starosrbskega ozemlja umaknili preko albanskega gorovja do morja in se odtod podali v Francijo, ki jim je gostoljubno odprla vrata. Še se vidijo na njih obrazih sledovi prestanega trpljenja, a iskrena radost v očeh, da so zopet na domačih tleh; na domačih tleh, po dolgih štirih letih, sije vsakemu izmed njih iz oči in mili trde poteze v njih licih. Dasi se je zvedelo za njih prihod šele pozno v večer, jih je vendar pričakovalo obilo občinstva, ki so došlece sprejeli z velikanskim navdušenjem. Ljubljanske dame, z g. dr. Ravnikarjevo, g. prof. Wesnerjevo in p. prof. Šičevo na čelu so pogostile drage nam goste, ki niso že tri dni zaužili ničesar toplega, s čokolado in kruhom. V naglici žalibog ni bilo možno pripraviti kaj več, a oni so bili tudi tega malega našega dokaza ljubezni veseli in so bili hvaležni zanj. Na kolodvoru jih je pozdravil g. polkovnik Vukasović, v imenu Sokolstva pa starosta Ljubljanske Sokolske župe brat dr. Riko Fuchs — domača vojaška godba pa jim je zaigrala naše himne v pozdrav. V odgovor in zahvalo za prisrčen sprejem pa so nam emigranti zapeli pod vodstvom prof. konzervatorija v Belgradu M. Milejeviča našo vedno lepo „Hej Slovani“, „Bože pravde“ in več drugih; v govoru pa se je zahvalil eden izmed srbskih dijakov, katerih je bilo okoli 200 med njimi. Nato so si mili gostje ogledovali v kratkem pohodu naše mesto. Z godbo na čelu se je pomikal sprevod po Dunajski cesti mimo glavne pošte pred magistrat, kjer jih je v imenu ljubljanske občine pozdravil dr. Zarnik, ki je povdarjal, da se Ljubljana čuti srečno, da jih je mogla kot prve pozdraviti v domovini. Prosil jih je naj nikdar ne pozabijo, da so se ravnokar vozili še skozi ozemlje, kjer še vedno vzdihuje naš rojak pod težkim tujim jarmom in s hrepenenjem v oči čaka odrešitve. (Klici: Dol z Italijo!) Konča svoj govor s klicem na našega vladarja, kar izzove vihar navdušenja. V imenu došlih bratov (se zahvali za govor narodni predstavnik; major Agatanović. Ker je bil odhod vlaka določen na 10. uro, so se morali gostje vrniti na kolodvor, odkoder so se spremljani z iskrenimi pozdravi odpeljali proti Zagrebu.

I Zveza trg. nastavljenecv naznanja, da se vrši članski sestanek v četrtek dne 31. julija 1919 ob pol 20 uri v „Ljudskem domu“ II. nadstropje. Z ozirom na to, da se v zadnjem času med kolegi, kakor tudi po časopisju raznašajo razne neveljavne vesti o delovanju društva ter o glavnem odboru, pričakuje odbor, da se vsi člani „Zveze“ sestanka zanesljivo udeležijo. Glasom pravil imajo članski sestanki namen, da se na njih razpravlja o društvenih zadevah in odbor pričakuje, da se sigurno udeležijo sestanka tudi oni nezadovoljneži kateri imajo pogum pisati anonimna, pisma in priobčevati nepodpisane članke v katerem kritizirajo delovanje „Zveze“, ter nam na sestanku pridejo z pametnimi predlogi. — Zveza trg. nastavljenecv na slov. ozemlju.

I Pozor! Kakor se nam javlja, pride 30. t. m. ob 8. uri zjutraj iz Trsta vlak z družinami vladnih, poštinih in finančnih uradnikov v Ljubljano. S tem obveščamo njih svojce in sorojake, da bodo pripravljeni za njih sprejem.

I Poziv. Ob prihodu srbskih emigrantov iz Pariza v soboto 26. t. m. mi je gospod major Agatovič izročil v varstvo zaboj z obleko in prosil, naj izročim istega lastnici, gđeni Zofiji Sremčević, ki je ostala v Ljubljani v hotelu Wilson; ker tam še ni bilo omenjene gospodične, jo prosim, naj se pri meni javi, da dobi svojo prtljago. Vlado Kravos, Zaloška cesta 2, (bojnica).

I Imenovanje v poštne službi. Za provizorična poštna koncipista sta imenovana Anton Suhač in Joško Peršič pri poštne ravnateljstvu v Ljubljani.

Pogreb nadpaznika Ivana Koblerja, ki je bil od Italijanov v izvrševanju službe ustreljen, se je predvčeraj vršil ob pol 6. iz deželne bolnice. Pogreb je bil naravnost veličasten. Udeležila so se ga vojaške in civilne oblasti ter vojaška godba, na grobu pa je govoril pokojnemu v slovo vojaški kurat. Ivan Kobler zapušča vdovo z dvema otročičema, od katerih je eden 3 leta, drugi 1 in pol meseca star. Prijatelji pokojnega so napravili zbirko, da pomorejo težko prizadeti rodbini v teh težkih časih, darove pa sprejema in izkazuje tudi uprava našega lista.

I Najden dežnik. V nedeljo 27. t. m. zvečer je bil pomotoma odnešen dežnik v hotelu Nar. dom. Lastnik naj se oglasi pri oddelku finančne straže 3 na juž. kolodvoru.

I Zgubila se je dne 28. julija od južnega kolodvora do Dunajske ceste ročna torbica z vsebino od 400 do 500 kron, železniška legitimacija, glaseča se na ime Marije Svetlin, jedna mala knjižica, v kateri je bila gorej navedena vsota, mala denarnica, robec in ženska ura. Pred nakupom ure se svari. Ker je stranka revna, in ker denar ni iste last, se prosi, da poštene najditelj izroči najdene stvari v upravnishtvu proti dobri nagradi.

Zadnje vesti.

Vlada Bele Kuna.

Pariz, 27. julija. (Dun. KU.) „Avanti“ objavlja sledeče poročilo o diplomatskem položaju: Domneva se, da note, katere so objavile ententne vlade v soboto, ne izključujejo možnosti vojaških operacij. Če bi se to sklenilo, bi morale biti seveda udeležene vlade vseh zaveznikov. Preden pa pride do tega, je smatral svet pektorice za koristno, podati svojo izjavo v podporo nastajajočih odpornih središč, ki so si stavile za cilj strmoglaviti vlado Bele Kuna. (Ldu.)

Kabinetna kriza.

Belgrad, 27. julija. V petek je prišlo med ministri, ki pripadajo staroradikalni skupini, oziroma demokratski zajednici, do tako ostrih nastopov, da se splošno sodi, da je nemogoče spor poravnati. Pričakuje se, da stopi sedaj na površje nova koalicija, ki naj bi obsegala staroradikalce. Narodni klub in skupine dr. Korošca, čigar stališče pa z ozirom na krizo le ni jasno precizirano. Demokratska zajednica bi imela sedaj preiti v opozicijo. Pakt med staroradikalci in Narodnim klubom je gotova stvar, ni pa gotovo, ali obstoja tudi pakt med radikalno in Koroščevo skupino.

Ministrska kriza v Belgradu.

Belgrad, 28. julija. (Izv. por.) Vsi belgrajski listi bilježijo politično vest, da je znova izbruhnila ministrska kriza.

Pomanjkanje premoga v Italiji.

Rim, 27. julija. (Dunku Brežično) Zbornica se je posvetovala o interpelacijah glede pomanjkanja premoga. Transportni minister je izjavil, da imajo železnice in mornarica premoga samo za 14 dni. Položaj je resen. Predsednik Nitti je govoril o lojalnosti in prijateljstvu zaveznikov in Amerike. (Ldu.)

Dr. Renner — zunanji minister Nemške Avstrije.

Hamburg, 28. julija. (Brezžično) Narodna skupščina je soglasno sprejela predlog glavnega odseka, da se poveri državnemu kancelarju dr. Rennerju vodstvo zunanjih poslov. Dr. Renner je že izjavil, da je pripravljen te posle sprejeti. „Neue Freie Presse“ meni, da bi v zvezi s tem utegnile nastati v zunajnih diplomatskih zastopstvih izpremenba. Kakor poroča „Der Neue Tag“ odstopi nemško-avstrijski poslanik v Berlinu, Hartmann. Dunajsko časopisje imenovanje dr. Rennerja živahno pozdravlja in upa, da dr. Renner v St. Germainu v zadnjem trenutku prepreči nemško-avstrijski bankerot. (Ldu.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Anton Pesek.

Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Gospodstvo naše Kosovol

Dr. Bogumil Vošnjak:

Poglavje o stari slovenski demokraciji

Z epilogom dr. N. Županiča. — Iz angleščine preložil ing. V. Zupanc.

V Ljubljani 1919. — Natisnila in založila „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Cena 2 kroni.

Dr. Vošnjak, ki je živel ves čas vojske v inozemstvu, je informiral s tem spisom entento o našem koroškem vprašanju in pokazal, da smo bili Slovenci že od nekdanj demokratski narod, ki si je sam volil svoje kneze. — Brošuro razširjajte med ljudstvo, v vsako slovensko družino, v vsako slovensko hišo. Šole, društva i. dr., ki naroče več izvodov, dobe na vsakih 10 izvodov po 1 izvod brezplačno. Koroška je bila naša že od nekdanj in mora biti tudi v bodoče!

Spoznajmo Koroško — zavedajmo se svojih pravie do svoje zemlje!

„Narodna knjižnica“.

Snopič 1 in 2.

Valentina Vodnika

izbrani spisi.

Cena 3 kroni.

Natisnila in založila

Zvezna tiskarna v Ljubljani.

Proslavimo spomin Valentina

Vodnika s tem, da ga spoznamo!

Naročite takoj!

Razkrinkani Habsburžani.

Moja preteklost.

pisateljica grofica LARISCH, nečakinja cesarice Elizabete in njena dvorna dama.

(43. nadaljevanje.)

»Ničesar ne vem o velikosti njenega razmerja.«
»Kajpada, on je silno nesrečen,« je nadaljevala baronica, »in govori se, da se želi ločiti od Štefanije. Ne želim, da bi se mi hči javno kompromitirala, dasiravno jih je mnogo, ki bi od veselja poskočili ob upanju na zvezo s prestolonaslednikom. Njegova sestrična ste. Ali hočete prevzeti zame neko prav kočljivo poslanstvo? Želim namreč, da bi odkrito govorili s prestolonaslednikom o Mariji. Lahko mu celo namignete, da se da stvar urediti, ako je v resnici tako obupno zaljubljen vanjo. Želim si samo, da bi živeli v časih Ludovika XV., je rekla gospa vsa zmešana. »Favoritinje kakor madame de Pompadour in Dubarry so bile takrat docela priznane od družbe. Kako sitno je, da je dandanes treba intrige z visokimi osebami kar tako odpraviti! Včasih res mislim,« je pristavila, »da je moj oče imel povsem prav, ko je trdil, da ima turški sultan največ od življenja, kolikor se žensk tiče.«

Vzdihnila je — morda ob misli, koliko je Marija zamudila, ker je nekako stoletje prepozno prišla na svet. »Vsekakor nimam nič proti razmotrivanju cele zadeve s prestolonaslednikom. Ali menite, da ga lahko obiščete in mu vse to poveste? Ko spozna, da vem vse o njegovem ljubimkanju, bo gotovo bolj miren glede mene.«

»Pa dobro,« sem odgovorila. »Poskušala bom, da govorim z Rudolfom, predno odidem z Dunaja. Še nekaj; jutri dopoldne ob enajstih pridem po Marijo. Lahko noč, Marija; nikar se ne jezite nad Marijo. Verjemite mi, da to ni dobro. Mnogo lažje jo je vcditi kakor gnati.«

Bila sem čisto utrujena, ko sem dospela v hotel, kjer sem se podala k počitku vzlic vsemu, kar se je bilo dogodilo tisti dan, s trdim prepričanjem, da se bo vse dobro steklo in da bo razgovor na dvoru naredil konec vsem mojim skrbem zaradi Marije in Rudolfa. Nisem pa se zavedala, da ima usoda niti v rokah in da se mi premikamo kakor otroci.

Trinajsto poglavje.

Drugo jutro sem se prebudila s čustvom, da me nekaj silno neprijetnega čaka. Ni časa, ki bi tolikanj pospeševal duševno potrtost in pobitost kakor ure pred zoro, samo da poleti skrb kar zbeže pred prihodom svetlega dne, dočim jih pozimi ni tako lahko mogoče pregnati. »Oj, to solnce in gorkota juga!« sem rekla sama pri sebi; nato sem pa spoznala, da je bivanje na Rivieri z Večerovimi docela nemogoče. »Namesto tja, naj gre Jurij v Biarritz,« sem si mislila. »Ne bo ga težko pregovoriti, če mu povem, da namerava baronica s hčerami bivati tam kakor mi sami.«

Točno sem držala dogovor z Marijo in sem ravno ob enajstih dospela v palačo Večerov, kjer sem našla baronico in Hano v budoarju. Gospa Večera je klepljala volnene reči za reveže, Hana pa je kakor ponavadi slikala; vse je bilo videti tako mirobno in domače, da sem malone mislila, da so bili viharini dogodki prejšnjega večera zgolj sanje.

Klepetala sem o raznih stvareh, vendar sem se skrbno izogibala, da ne bi kakor koli omenila domačih neprilik. Nikjer pa ni bilo nobenega znamenja o Mariji, in nestrpljivo sem že čakala, da bi bil obisk na dvoru že enkrat za menoj. Obrnila sem se k Hani: »Kje pa je Marija? Ali še ni opravljena? Še posebej sem rekla, da pridem ob enajstih ponjo.«

Hana ni dvignila glave od svojega dela. »O, zadnji dve uri je zaklenjena v svoji sobi. V resnici ne vem, kaj dela. Najboljše je res pustiti Marijo čisto samo, kadar je tako čudna.«

Oprijela sem se te poslednje slamne bilke, ki bi utegnili na srečo preprečiti razgovor, katerega me je bilo strah.

»Ako se Marija ne počuti dobro,« sem rekla in vstala, »ali ne bi bilo zanjo boljše, da ne gre od doma?«

V tem hipu se je prikazal zvit, blede obraz Neže pri vratih. »Ali hoče gospa grofica priti k baronesi Mariji?« je vprašala; »baronesa je malone opravljena.«

Šla sem za Nežo. Marija je sedela pred zrcalom in nasmehnila se mi je v njem, ko sem vstopila. Lasje so bili preprosto spleteni in urejeni, in cela njena zunajnost je bila tako sveža in deviška, da je bila bolj podobna videti nedolžni zaročnici kakor od strasti vzravnani ženski zadnjih dni; precej lahko mi je bilo pri srcu ob misli, da se bo Rudolf sešel z njo v tem mirnejšem razpoloženju.

Marija je nosila tesno se prilagajočo olivkasto zeleno obleko s črnimi prameni, in ko si je s preprosto zlato brošo pritrdila ovratnik, mi je rekla, da me ne bo pustila še dolgo čakati.

(Dalje prihodnjik.)

Ko treba?

Pšenice, kukuruza, zobi (ovsa), ječma, kaše (Gersti), pržena ječma, pakovano po uzorku Kneipa i otvoreno, masti, suhog-mesa, sve vrsti zemaljskih proizvoda.

Jovanović i Tomić, Mitrovica
(SREM.)

REPNO SEME

pristno kranjsko po K 15.— za kilogram in

rudečo deteljo

„Inkarnat“ po K 6.— za kilogram

razpošilja po povzetju po 5 kg po pošti ali večje množine po železnici tvorka

Ant. Stergar v Kamniku.

Kupi se:

Vinske sode 50—500 l vsebine kupim. — Ponudbe na upravnštvo pod „Vinski sodi“.

Sveže maline se kupujejo v vseh množinah. Ponudbe na: Destilacija esenc, in izdelovanje sokov. Potnik Srečko, Ljubljana, Stomškova ulica 27.

Kupim po najvišjih dnevnih cenah vsako množino lepega zdravega šžola, letine 1918 ako mogoče postavljeno v Ljubljano; večje množine prevzamem tudi na železniških postajah izven Ljubljane. Pošljite takoj ponudbo z natančno navedbo množine šžola, zadnjo ceno vrsta in prevzemna postaja, pod „Fižol leta 1918“ na upravnštvo lista. 1056

Službe:

V dobro trgovsko hišo na deželi se sprejme služkinja, srednje starosti, vajena vseh domačih del. One, ki znajo šivati, imajo prednost. Priglasite pod „Jugoslavija“ na upravo lista. 1051

Sprejem dobro prodajalico za trgovino s suhim mesom. Nastop takoj. Naslov pod št. 200 na upravnštvo „Jugoslavija“ v Mariboru.

Mlad mož, bivši računski podčastnik, ki je dovršil štiri gimnazijske razrede in je v govoru in pisavi zmožen slovenščine, nemščine in italijanščine, bi rad vstopil pri večji tvrdki kot praktikant v lesni trgovini. Vestnost in točnost zagotovljena. Cenjene ponudbe na upravo „Jugoslavija“ v Ljubljani pod „Bodčnost“.

Razno:

Kdo posodi 8 do 4000 K obrtnici za dobo dveh let, proti dobremu jamstvu in visokim obrestim. Cenj: ponudbe pod „Visoke obresti“ na upravo lista. 1063

Ogja in vloma varne Wertheim-blagajne v vsaki velikosti, kakor tudi blagajne za vzdizati in vsakovrstne Wertheim-blagajnice izdeluje tudi vsako popravo izvršuje tvrdka Franc Schell, umetni in blagajničarski ključavničar v Mariboru, Koroška cesta št. 31. 1025

Popravila žepnih ur in zlatnine sprejema F. ČUDEN sin, nasproti glavne pošte v Ljubljani. 925

Prodajam

1 vagon stare, še dobro ohranjene

strešne opeke.

Vilko Kukec, Žalec.

POZOR!

Moderno opremljena parna pralnica

s fino kemično čistilnico se ceno proda. Kje, pove uprava „Jugoslavije“ v Mariboru.

VREČE

vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno in plačuje najbolje trg. firma

J. Kušlan, Kranj, (Gorenjsko).

Angleška čudatvorna mast

hladi, čisti, mehča izvlači tuje tvari ne, prepreči zastupljenje krvi in operacije.

Vpošilja samo proti predplačilu franko K 8.80 za 1 dozo.

Lekarna Thierryja v Pregradu, glavna zaloga v Ljubljani R. SUŠNIK, Marijin trg št. 5 in vse druge lekarne.

Slav. občinstvu se priporoča

nova delavnica krtač,

Čopičev in metla

na drobno in debelo.

Ant. Šimenc, Tesarska ulica 3, Ljubljana.

Razpošiljam lepa

bukova drva

žagana, cepljena in meterska, franko na dom. Cene nizke, dobava točna.

Srebotnjak, Kolodvorska ulica, št. 31.

VINO

rizling in črna dalmatinsko od 56 l naprej ter sadjevec in kisle vode se razpošilja po najnižji ceni od podjetja

SILVA VRELEC Guštanj

Kupijo se stari zamaški.

Najboljše uspehe imajo oglasi v dnevniku „Jugoslavija“!

Ako iščete sluzbe, ali pa če imate kaj na prodaj oziroma hočete kaj kupiti ali zameniti tedaj inserirajte v Jugoslaviji!

Slivovko, brinjevec, rum in kognak

pošilja na veliko

IVAN FERLEŽ, CELJE.

Andrej Ham

čevljarska tvornica

Maribor

Vetrinjska ulica št. 13

Kupi: večje množine finega boxcalfa, chauxauxja, črnega in rujavega, podplatov vseh vrst.

Išče: 15 do 20 pomočnikov za novo delo; plača 20 do 28 kron od para (po kakovosti dela); 1 izurjenega kalkulanta.

Naznanilo.

Slav. občinstvu v ljudo naznanjam, da sem otvoril „J. Jugoslovansko posredovalnico za prodajanje in nakupovanje posestev in hiš v Sloveniji, s sedežem v Celju“.

Miloš Komeričky, Celje

Benjamin-IPavčeva ulica št. 12.

Brašno

pšenico, kukuruz, ječma, zob, pošije i ostale zemaljske plodine i proizvode nudja samo na veliko

Ivan Dumić, Zagreb

Telefon 22-69.

ZRINJEVAC 15.

KUPUJEM

vse vrste kolonijalnega blaga, kakor

masti, slanine, sveč, mila,

koruze, ovs

in drugega žita le od večjih podjetij po cele vagone.

Ponudbe na

Franjo Vidovič-a, Maribor,

Cvetlična ulica št. 15.

Fina

inozemsko kolesno

pnevmatika

(kompl. garniture)

J. GOREC

trgovina s kolesi

Ljubljana, Marije Terezije c. 14.